

Felle kritiek op paus en kerk moet kunnen

FELLE KRITIEK OP DE PAUS EN DE ROOMS-KATHOLIEKE KERK MOET KUNNEN EN WORDT BESCHERMD DOOR DE VRIJHEID VAN MENINGSUITING. DAT BESLISTE HET EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS IN EEN RECENT ARREST. DE UITSpraak IS BELANGRIJK IN HET LICHT VAN DE ACTUELE DISCUSSIE OVER DE DEENSE CARTOONS WAAROP DE PROFEET MOHAMMED STAAT AFGEBEELD. HET HOF MAAKT DUIDELIJK DAT WAT ALS LASTERLIJK OF BELEDIGEND WORDT ERVAREN DOOR (SOMMIGE) GELOVIGEN, DAAROM NOG GEEN OVERHEIDSINMENGING RECHTVAARDIGT. ER MOET REKENING GEHOUDEN WORDEN MET HET BELANG VAN HET MAATSCHAPPELIJK DEBAT IN EEN DEMOCRATISCHE SAMENLEVING.

DIRK VOORHOOF

In 1994 publiceert Paul Giniwski in de krant *Le quotidien de Paris* een artikel waarin hij scherpe kritiek formuleert op de pauselijke encycliek *Veritatis Splendor* (1993). In zijn artikel voert Giniwski aan dat de rooms-katholieke kerk mee aan de basis ligt van het antisemitisme en de holocaust. De doctrine van de heilsleer en de exclusiviteit van de goddelijke waarheid die de encycliek verkondigt, vormt volgens Giniwski de basis voor het anti-judaïsme. Deze doctrine effende het terrein voor het antisemitisme en daaruit groeide de idee voor 'l'accomplissement d'Auschwitz', aldus Giniwski.

De christelijke organisatie, AGRIF (*Alliance générale contre le racisme et pour le respect de l'identité française et chrétienne*) dagvaarden Giniwski en de directeur van de krant wegens laster. Beide worden in toepassing van artikel 32 van de Franse wet op de persvrijheid veroordeeld omwille van het

betalen, alsook instaan voor de kosten van de publicatie van het arrest in een dagblad naar keuze van AGRIF.

Giniwski trekt naar Straatsburg en haalt bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aan dat de veroordeling strijdig is met artikel 10 EVRM.

In haar verweer voor het Europees Hof voert de Franse regering aan dat de veroordeling van Giniwski wel degelijk verantwoord is. In zijn artikel poneert Giniwski immers dat de katholieke kerk verantwoordelijk was voor zeer ernstige misdrijven, hetgeen niet de uitdrukking is van een waardeoordeel, maar een tenlastelegging impliceert. Het artikel van Giniwski gaat daarmee, volgens de Franse regering, duidelijk de grenzen van het historisch debat en zelfs van de polemiek te buiten en komt neer op een lasterlijk amalgaam 'aboutissant à imputer à l'Eglise catholique une responsabilité dans l'un des plus grands crimes de l'Histoire'.

PUBLIEK DEBAT

Het Europees Mensenrechtenhof is het

zaak I.A. t. Turkije. Het Hof oordeelde met een nipte 4/3 stemverhouding dat de veroordeling wegens een aantal passages in een boek die beledigend waren voor de Profeet 'noodzakelijk was in een democratische samenleving'.

Het Straatsburgse Hof is evenwel van oordeel dat het artikel van Giniwski gesitueerd moet worden in een breder maatschappelijk debat. Volgens het Hof kan de gewraakte publicatie niet gereduceerd worden tot een aanval op religieuze denkbeelden of op een religieuze gemeenschap, maar is het artikel in essentie een reflectie van een journalist en historicus over de mogelijke oorzaken van de holocaust in Europa, 'question relevant incontestablement de

FRANSE RECHTSCOLLEGES HEBBEN HET RECHT VAN KRITIEK ALS ONDERDEEL VAN HET MAATSCHAPPELIJK DEBAT VERWAARLOOSD

l'intérêt général dans une société démocratique. Het Hof benadrukt dat binnen een democratische samenleving een maximale uitingenvrijheid gevestigd moet worden bij de discussie over misdaden tegen de menselijkheid.

Wel maakt het Hof een voorbehoud door te verwijzen naar eerdere rechtspraak waarin het betwisten van de holocaust niet op de bescherming kan rekenen van artikel 10 EVRM. Volgens het Hof bevat het artikel van Giniwski evenwel geen ontkenning van historische feiten, het is evenminodeloos grievend, noch beledigend en het houdt geen aanzet in tot misprijzen of haat.

Op basis van deze overwegingen komen de rechters van het Europees Hof unaniem tot de conclusie dat de Franse rechtscollages bij toepassing van de nationale wetgeving de impact van artikel 10 EVRM hebben verwaarloosd. Zelfs al wordt de auteur enkel tot een civielrechtelijke schadevergoeding en een bevel tot publicatie van het arrest veroordeeld, toch vindt het Hof dat de veroordeling niet beantwoordt aan een dwingende sociale behoefte 'compte tenu de l'importance du débat auquel le requérant a voulu légitimement participer'. Het Hof laat niet na erop te wijzen dat de expressievrijheid ook toepassing vindt ten aanzien van informatie, opinies en denkbeelden, 'qui peuvent heurter, choquer et même inquiéter certains'.

(De auteur is hoogleraar mediarecht en auteursrecht aan de Universiteit Gent en de Universiteit van Kopenhagen)

Hof Mensenrechten, 31 januari 2006, Giniwski t. Frankrijk, www.echr.coe.int (HUDOC). Zie ook EHRM 22 december 2005, Paturel t. Frankrijk en EHRM 19 januari 2006, Albert-Engelman-Gesellschaft MHB t. Oostenrijk. Vgl. EHRM 13 september 2005, I.A. t. Turkije. Zie ook D. VOORHOOF, "Europees Hof toelaert geen beledigingen aan adres van profeet", De Juristenkrant 2005/115, 1 en 13

lasterlijke karakter van de publicatie jegens een religieuze groep.

Het hof van beroep in Orléans benadrukt in zijn arrest van 14 december 1998 dat Giniwski de katholieken en meer in het algemeen de christenen verantwoordelijk acht voor de massamoorden en de holocaust tijdens het nazi-regime. Het arrest bevestigt dat 'en raison de leur appartenance religieuse, les chrétiens sont bien victimes du délit de diffamation'. Giniwski wordt veroordeeld en moet een schadevergoeding aan AGRIF

met deze benadering niet eens en meent dat de Franse rechtscollages het recht van kritiek als onderdeel van het maatschappelijk debat hebben verwaarloosd.

Het Hof verwijst naar eerdere rechtspraak waarin het erkent dat de expressievrijheid ingeperkt kan worden ingeval van het doelbewust beledigen van een andere religie, wanneer dit op generlei wijze bijdraagt tot het maatschappelijk debat. Het Hof verwijst onder andere naar zijn recente uitspraak van 13 september 2005 in de

+++ De Brusselse strafrechter strenge straffen uitgesproken v kopstukken van de Belgische afdel de Groupe Islamique Combattant M (GICM). De vier hoofdbeklaagden vijf tot zeven jaar cel. Geen beklagden was rechtsreeks be bij een terreuraanslag. De ve ling steunde vooral op lidma van een terreurorganisatie. + Europees Parlement keurt een bijgeschaafde versie van de di richtlijn goed. De goedgekeurde lijkt in niets meer op de controver Bolkestein-richtlijn. +++ Minist Justitie Onkelinx steunt het v van haar partijvoorzitter Elio om het gebruik en beperkt bezit v nabis te decriminaliseren. De PS bezit van vijf gram cannabis vo gieren vanaf zestien jaar toelat Minister van financiën Reynders loonbeslag wanbetalers van verke tes tot betaling dwingen. +++ l van Cassatie vernietigde de dop oordeling van Frank Vandenbrouc hof van beroep van Gent had de w ner een boete van 250.000 eur legd, nadat de Vlaamse Gemeensc renner eerder al had geschorst. Antwerpen stappen 3.500 betogers hun solidariteit te tonen met zonder papieren. Ze vragen een risatie voor vluchtelingen die jaar een asielprocedure voeren. Verenigde Staten moeten hun gev op de basis Guantanamo op Cuk berechten of hen onmiddellijk vri De gevangenis moet zo snel mogeli den opgedoekt. Dat staat in een dat de Verenigde Naties hebben geven. De Verenigde Staten verwer rapport. +++ Volgens een ontwerp van de Vlaamse regering moet de vende echtgenoot vanaf 2007 geen sierechten meer betalen op de ge ning bij overlijden van de partn Minister van gelijke kansen Dupo steunpunten voor internationaal p recht oprichten voor allochtonen met juridische problemen. De kunnen er terecht voor problemen huwelijk, hoederrecht, echtscheid onderhoudsgeld. +++ Een rapport Raad van Europa is vernietigend v Franse migratie-, justitie- en genisbeleid. In sommige gevang van grote steden verblijven de neerden in omstandigheden die aan het onaantvaardbare. De rech hebben te weinig personeel, de voelt zich onaantastbaar en de ten hebben te weinig toegang t cliënten. Het rapport wakkert he over justitie, dat al bezig wa de gerechtelijke dwaling in het filiedossier van Outreau, verds De regering kondigt aan dat ze z jard extra geeft aan justitie. mediagroep van de Italiaanse Silvio Berlusconi krijgt een van de mediawaakhond. De med had Berlusconi in de aanloop r Italiaanse verkiezingen te veel z gegeven in vergelijking met ander tieke partijen. +++ Ontoerekenings verklaarde delinquenten die mo in de gevangenis zitten, zullen 2010 worden opgenomen in twee op te richten psychiatrische cel Antwerpen en Gent. Het gaat om ins gen op de Stuivenbergsite in An en de locatie Wondelgemse Meer Gent. De federale overheid v een budget van 55,5 miljoen e miljoen euro was al gereservee Minister van justitie Onkelinx code-Lippens over deugdelijk in beursgenoteerde ondernemingen vennootschapswet opnemen. +++ De moslimgeestelijke Abu Hamza al-M door een Londense rechtbank s bevonden aan oproepen tot moord, ging, het bezit van video- en au settes die raciale haat prediken bezit van een handboek voor terr Abu Hamza riskeert een leve gevangenisstraf. +++